

et misericordia est in sanctos ejus et respectus in A electos illius.

At carnifices tanquam canes rabidi locum indagine claudentes, scrutabantur, sicubi præda tam subito sibi prærepta latitaret. Deprehenderuntque in silice extremas virginei amictus oras. Super quo incredibili stupore attoniti rem præsidii gestam intimarunt. Sed mali unde fieri deberent meliores, sunt inde nonnunquam deteriores. Judex ergo impius partim ira, partim admiratione permotus, jussit Philocomo principali Neochorénsium civitatis, ut multitudine collecta idein saxum festinus dirutum procederet. Statim præconis voce populus congregatur.

Jam ventum ad locum fuerat, et rem perficere laborabant, cum repente coruscatio splendoris magna emicuit, atque horrissono tonitru erumpente, ut ipsam pene machinam crederes cœli decidisse, terra concussa est, nutantiaque corrivere omnium vestigia. Et ecce duo cœlestis militiæ equites cursu velocissimo per viam orientis a supernis descendentes occurrere ad spectaculum, quorum equi nive candidiores, ornatus omnis esset aureus, sidercis ipsi rutilarent fulgoribus. Quos simul atque viderunt qui aderant, tanto timore quadam vi divina perculsi sunt, quod fugiente sensu atque anima eorum in mortem oculi clauderentur.

At vero qui evasisent, ad profana idolorum, limina confugientes dum sacrilega ambirent altaria, interiere. Suffragia quippe nequicquam ex illis sperantur, qui sibimet suffragari nequeant. Philocomus etiam ante ipsam ædis januam spiritum fudit. Egressus denique ignis a Domino devoravit populum simul et ædem. Perit itaque ministra crudelitatis multitudo; quantoque illic plura habuere numina, tanto ad ignis augmentum majora incendii suggesta sunt fomenta. Peccatis igitur suis imputent, quod incensi; deorum numero, quod diutius concremati. Summa eorum, qui tam repentino casu quam incendio absumpti sunt, duo millia septingenti. Quibus vero evasisse contigit, in civitatem tremebundi refugerunt, et magnis ubique conclamabant vocibus, magnum esse Deum Mariæ, solum esse Deum Christianorum, et justa ejus esse judicia.

Quoniam ergo aliorum perditio aliorum parit plerumque salutem, multi poenitentiam pristini agentis erroris, contulerunt se ad veritatem fidei, appositaeque sunt ad Deum circiter tria millia hominum. Crescebat autem credentium multitudo, quia post persecutionis procellam pax Ecclesiis data est, dum, imperante Jesu ventis et mari, facta esset tranquillitas.

REINERI MONACHI

FLOS EREMI

SEU

DE VITA S. TIEBALDI MONACHI ET EREMITÆ

LIBRI DUO.

(D. Bern. Pzzius *Theas. Anecd.* IV, III, 95, ex eod. ms. monasterii S. Laurentii.)

PROLOGUS.

Ad gloriam Dei profectumque legentium et audientium virtutes recensentur atque opera sanctorum, quatenus in eis cognoscatur et laudetur gratiarum dator mirabilis, ac præclaræ exemplo virtutis secundæ mentes germina bonæ proferant actionis. Typico apud historiam facto, qua scribitur Jacob sanctus virgas populeas virides et amygdalinas, et ex platanis, et ex parte decorticasse, detractisque corticibus in eis, quæ spoliata fuerant, candor apparuit; illa vero, quæ integra erant, viridia perman-

serunt: posuitque ea in canalibus, ubi aqua effundebatur, ut, cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas oves, et in conspectu earum conciperent.

Et nimirum modo in Ecclesia, ubi viventes fluunt aquæ cœlestis doctrinæ, quibus greges potantur fidelium, positæ sunt virgæ virides, virgæ candidæ, sancti videlicet viri, quibus et fidei viror, et vitæ rectitudo, candorque boni inest operis, quorum in aspectu, quorum documento atque exemplis oves, id

est simplices, juxta Prophetam concipiant, et quasi A pariant et parturiant, atque spiritum salutis faciant in terra, gratuleturque Sponsus et dicat: *Omnes gemellis fetibus, et sterilis non est inter eas* (Cant. iv).

Sum quidem imperitus tam sermone quam scientia, utpote qui cum Esau per lustra ferarum venando non discurrerim, qui per auditoria discendo non sim vagatus philosophorum; quin potius cum Jacob simplice penes matrem Rebeccam in tabernaculo semper resederim, regulare jugiter in Ecclesia otium observaverim. Aeterni tamen Patris sapientiae ac Verbo, quod ex ore infantium et lactentium profecit laudem, confido.

Igitur laudabilem monachum indignus licet laudabo monachus, opusculumque duobus conficiam libris, cui praepingatur talis titulus: *Flos eremi*. Qua enim vita, quibus floruerit virtutibus eremita et monachus Tiebaldus, in eo expediam, atque ut primi tenellae adhuc aetatis vel pueritiae flores in hunc coalescant fructum, enitar. Nam salubre est studiis pectus excolere honestis. Otiositas quippe frutices alit vitiorum, quos ut praecaverim, studere juvat, quo veste nigra tanquam nigris haedorum togatus pelliculis de illa quidpiam assequar benedictione, quam tulit frater lenis a fratre piloso.

LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Apud territorium Senonense Tiebaldus quasi generosae arboris flos clara progenitus stirpe fuit, penes castrum vero educatus Pruvinum sub Heinricho Romanorum imperatore, et Heinricho atque Philippo ejus filio, Francorum regibus. Parentes illius ab Odone famosissimo Campanorum olim comite duxere genus, illo, qui ob insolentiam circa Barum castrum a militibus oppressus Lotharingorum atque exemptus est.

Ipsae inter prima infantiae rudimenta bonae protulit spei ex se indicia, ut videri frivolum non debuisset, quod eum mirabilem in vita fore ancilla pauper spiritui, dum adhuc utero clauderetur, praedixerat, cum id Tiebaldus quoque praedixerit episcopus Viennensis, avunculus aviae illius, vir scilicet probatae sanctitatis, a quo et aequivocum nomen traxit. Formabatur itaque sensim aetate et gratia, ornabatur morum insigni puritate vel modestia. Est enim futurae virtutis magnum specimen parvuli sincerae indoles. Deinde ubi primum juvenilis robor aetatis attigerat, sanctis agebatur studiis, loca visitabat sanctorum, parsimonia et orationibus lubricam frenabat aetatem verborum Domini diligens auditor.

Vitae porro eremiticae zelatus potissimum philosophiam, quae continentia, paupertate, divina floret contemplatione, huic se proposito devovit, clamque parentibus quemdam laudatum eremitam in una Sequanae fluminis insularum degentem adiit, ac suam aperuit voluntatem. Ille juveni militaturo militis praemonstrans officia, diligenter instruxit de omnibus, commendatumque Christo dimisit a se.

Itaque Tiebaldus, quae retro sunt obliviscens, ad ea vero quae sunt priora extendens seipsum, ad destinatum persequatur bravium supernae vocationis, et relictis patre vel matre, fratribus vel mancipiis, amplissimisque praediis, quidquid denique est mundi, proximo Pascha tanquam militiae sum-

B pturus cingulum, cum tribus sociis milite scilicet quodam sibi familiari et suo et illius armigero venit Remis, hospitatusque in urbe est. Tunc opportunitate se excutiendi de manu Aegyptiae dominae, videlicet pompae saecularis, reliquit pallium cunctae suppellectilis et fugit. Dimissis namque domi tam equis quam armigeris cum collega fidissimo veluti amicos salutatum exiens, latenter in anteriora discessit. Ubi duos obviam habentes peregrinos optimis, quibus induti erant, vestibus sese spoliavit, egenos vestiunt, eorum vilibus et abjectis induuntur ciliciculis. Ita schemate commutato iter faciunt viri misericordes ad locum Pitango (7) vocabulum, qui erat in Tentonicorum regno. Memorabilis pietas! Vestierunt in pauperibus Christum, quo mundi C evaderent nudi naufragium.

CAPUT II.

Praedicto igitur loco diutius remorati in fame et siti, in frigore et nuditate, in jejuniis et vigiliis multis egere vitam. Etenim juxta quod canitur in psalmo: *Manus eorum in cophino servierunt* (Psal. lxxx), quia pauperes pro Christo peregrinique facti ob quaerenda necessaria vilissimae se submiserunt servituti, fenum scilicet et pratis secando, lapides portando, jumentorum mundando domicilia, carbones in opera efficiendo fabrilis. Tenui perinde parto ex laboribus stipendio, nudis ad Galliciam exire pedibus, patrocinia beati requisitum Jacobi.

Invidit diabolus, et eorum obviare profectibus D insurrexit. Neque autem propalam ausum hoc habuit, sed fraudem parat. Nam revertenti ab oratione Tiebaldo in hominis, quam fluxisset forma, se opponit, in terra sternitur obliquus, eique lapsus facit. Statim Christum ille inclamat, crucis se armat signaculo. Quod non ferens illusor evanuit. Sed tentationum molestia justis est coronarum materia. Demones impugnant, defendit Christus. Praemia majores majora merentur agones.

(7) Al. Pitango, Pitindo, Picingo.

Venerat post hæc Treverim cum collega vir beatus, ibique invento patre, admodum tristatus est. Erat siquidem illi adversarius in via Domini, et eum retinere in sæculo nitabatur. Ipse vero tenens inconcussum quod legitur : *Qui amat patrem aut matrem super me, non est me dignus. (Matth. x)*, patris vel sæculi contemptu adhæsit post Christum. Bajulans igitur crucem suam desiderio adorandi venerabile Jerosolymis sepulcrum, Romam primo, dein Venetiam mare transiturus accessit. Qua intentione fines pervagatus Italix in locum devenit, quem (8) Salanicam vetustas dixit, placuitque reniorari. Loco siquidem perlustrato reperit saltum late spatiosum, ac veteris ruinas ecclesix, et a dominia loci obtenta habitandi licentia, quod mente jam olim concepisset, vivere scilicet solitariam, implere aggreditur, fabricatque tuguriolo novus oramem illam habitator inseedit.

Tum vero quas sibi agonista fortis cruces importavit, evolvere longum est, in jejuniis, in vigiliis, in orationibus, in maceratione carnis. Primo quidem carnis atque omni pinguedine abstinet, hordeaceo pane tantum et aqua naturæ quam ventri satisfaciens. Eumvero spiritu ad fortiora invalescente et humana jam supergrediente, ipso pane, omnique sibi potu negato, fructibus tantum sive herbis, herbarumque radicibus aliquot vicivavit annos cilicio semper utens. Quippe obsequiis pascebatur homo interior cœlestibus et contemplatione assidua, ut jam minus exterior de cibo cogitaret materialis, totusque in Deo requiescebat, plane ut dicere tantum posset : *Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo (Cant. ii).*

CAPUT III.

Actum igitur est superna dispensante gratia, ut proficientibus meritis a præsule Liudecherio (9), viro spectabili, per gradus ecclesiasticos ad sacerdotiam usque in Vincentiana promoveretur Ecclesia, quatenus qui jam carnis erat mortificatione viva Deo factus hostia, vivificum illi et acceptabile sacrificium sacrosancta libaret in ara. Nam libatio probatur gratior, quam conversatio commendat melior. Silentio autem non debet suppressi, unde possit quilibet ædificari.

Audivi secretius a quodam sacerdote, quia dum in celebrationibus missarum mysteria conficeret reverenda, ita interdum quodam vapore ignis afflabatur invisibilis, velut ardenti assisteret camino. Quinetiam ipsum panem vel calicem miro calore modo, dum teneret in manibus, sentiebat, quoniam Deus Dei Verbum ignis vere est, cujus caro panis ille, cujus sanguis vinum illud vere est.

Verum qua et illud affectione memorem, quod viderit aliquando super altare veri Isaac sacramentum in formam pueri pendens in cruce illique ar-

ridentis transformatum, cujus tamen gormisa foret canities, ut et in pueritia hominis novitas, et in capitis grandævitate Deitatis signaretur antiquitas?

Nec vero me pietas occultare sinit, quodam illum crepusculo per visum sanctam Trinitatem contemplatum fuisse. Erant duæ personæ habitu et vultu ineffabiliter venerando et capite ultra nivem candido; tertia flore conspicua speciosi atque suavis modestiæ juvenis, indutaque chlamyde corcinea. Quam dum aliæ insinuarent ac dicerent : Amice, agnoscisne Jesum, ille toto in eum affectu intendebat, vestemque agnoscebat, qua idem rex gloriæ et honoris; rex, inquam, et regis unigenitus in die, qua impropria impropertantium ceciderunt super eum, circumdatus fuisset. Ad cujus pedes cum procidere vellet ac deosculari, ipse mira dignatione sanctas ac venerabiles manus suas reverentibus etiam tunc plagis sanguineas illi exosculandas porrexit. Ecce liquescit mens, stupefcunt sensus; sermo deficit, nec complecti potest oratione, quod describi potest affectione! O quam ineffabilis supernæ suavitas est dulcedinis! Anima defigens osculis illas desiderii collium æternorum plagas, os suum dulcissimo, piissimo intinctum quodammodo sanguine miro et inexplebili gustu persensit.

Neque opinor præterea reticendum, quod prædictus quoque fidelis referebat, se divinam dum legeret paginam, suavi aliquoties caloris aura perflatum, quæ ex eo, quem teneret tunc, libro procedebat. Pium atque serium est hoc. Nam legem Dei scilicet omnem Scripturam per Spiritum sanctum, ignem utique verum, aspiratam et editam Moyses scribit esse igneam; et David : *Ignitum eloquium tuum vehementer (Psal. cxviii)*; et Salomon : *Omnis sermo Dei ignitus clypeus est sperantibus in se (Prov. xxx)*. Diligentibus ergo Deum omnia cooperantur in bonum. Qui revera, dum præ dilectionis, vehementia incolatum suum prolongari gemitibus lugent inenarrabilibus, præsertim cum militia sit vita hominis super terram, nec securos esse sinant infiltritas carnis, tot hostes, tot vulnera, tot passiones, miserix vel casus, uti consolentur et confidant, quia Jesus mundum, divina nonnunquam revelatione visitantur, præsidio animantur.

CAPUT IV.

Itaque Tiebaldus, quo se noscet Deo propinquasse altiori gradu, eo intendebat studiis spiritualibus; ut si nunc ejus districtam cerneret conversationem, antectam putares vitam deliciosam fuisse, dum factio etiam multiformi flagello seipsam frequentius quam severe ceciderit. Castigabat enim corpus suum, et in servitutem redigebat, ne corpori servire cogeretur.

Quinquennio denique sicuti ejus testabantur familiares, non jacendo sed sedendo summum cepit furto tam laudabile, ut decumbens vestibibus se diligenter quasi tota nocte quicturus tegetet, post mi-

(8) Aliis : Sallanica, Sallavica et Sallaviga.

(9) Al. Liuticherico.

nistri vero discessum ad sacrarum se munia prori-
peret vigiliarum, totasque exigeret orando tenebras,
nimirum in lectulo suo per noctes quærens, quem
diligebat anima ejus. Cum vero erat surgendum,
lectulo sese redderet, laudem scilicet vitando hu-
manam, Deumque sibi solum conscium exoptando.
Fluit namque flos ex arbore, quem flatus carpi Bo-
rææ. Ex jactantiæ vitio bona deflorescit actio. Le-
ctuli ejus dives ambitio arca erat æqualis superficiei,
lineumque desuper linteolum, capitale truncus, et
Janeus pilleolus, quem ab æstu in peregrinatione
habuerat defensorem. Sed dum cilicio totum, ut ita
dixerim, corpus armasset, pro linteolo cilicium
substravit; pro arca quoque supposito sibi lato et
dolatili ligno. Sic quotidiana corporis castigatione
maceratus, et humiliati spiritus contritione lique-
factus dicere veraciter poterat: *Manus meæ distilla-
verunt myrrham, et digiti mei pleni erant myrrha
probatissima (Cant. v)*. Sic ergo Tiebaldum vidisse
philosophantem erat profectus plurimus.

Biennium inde fluxerat, cum sociis propositi
ejus, quem dixi supra, Walterus nominae, bono fine
decessit. Nam bene moritur, qui bene vixerit.

Certe meminimus ante aliquot annos me lectulo asti-

tisse fratris in mortem agonizantis, qui aliquandiu,
dum sine sensu jacuisset, ut obisse crederetur, ocu-
los aperuit, circumspexit amicos, fletus consolatus
est, oscula dedit, gloriæ sanctorum se professus est
interfuisse. Dehinc orationem, quam fudit pro-
pheta in ventre conclusus cæti, magno affectu atque
suspitiis sub murmure cœpit. Inter cujus verba ex-
halans spiritum de corruptione mortis ad incorrupti-
bilem sublevatus est vitam. O quisquis es, in quo
angustiatur anima tua pro fluctibus tentationum at-
que miseriarum, qui super te transeunt, attendas,
recogites languentium angustias, morientium ago-
nias, qualiter urgeantur, qualiter sudent, qua ex-
pendant amaritudine pomii dulcedinem illius, quod
eruentis dentibus primi usurparunt parentes! Ravi-
sas sepulorum-tumulos, cum non sustineas fetores;
horrendis quoque super morticinis extremisceas, ut
nuper lugubre nobis ac miserabile spectaculum præ-
tendit corpus humanum, quod ossibus quidem et
nervis adhuc compaginatum, sed carne esset nuda-
tum. Nam multum repugnat vitii sedulo versare,
quid futurus sis. Verum quæ residua sunt, liber jam
secundus explicet.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

Tiebaldus igitur antiqui non desuere hostis certa-
mina, ut probator eniteret de constantia. Una enim
noctium cum in stratu jaceret, neque tamen dormi-
ret tentator adfuit, impulsuque magno parietem cel-
lulæ quatiens increpitare cœpit Tiebaldum desidia
niniis servire, qui somno distentus matutinos cantare
negligeret, jam surgendum esse. Visum est viro Dei
quod frater, qui commanebat, ad matutinam eum
synaxim excitasset. Processit, sed neminem inve-
nit: et dum fratris illius pulsasset ad cellulam,
postibus seratis, quiescere cognovit. Intellexit ergo
dæmonis fuisse illusionem. Tum expresso crucis
signaculo in clamatoque Spiritu sancto, spiritum ne-
quam deturbavit, et eum tanquam rusticorum mul-
titudinem silvam securibus cedentium audivit dis-
cedere. Bellatorem plane fortem, qui eremitam cum
nequivit evincere, ligna saltem eremi se ostentavit
posse prosternere!

Aliquando etiam inter quosdam dissidentes pacis
legationem sanctus agebat, cum impugnatione frau-
dulenta eum insidiator appetiit, quatenus læsisset
corpore, quem spiritu superare non posset. Dum
enim apud castrum Leonicum flumen vocabulo No-
vum transiret, plaustroque tunc sedebat, quod præ
defectione pedes ambulare non valebat, ex vehiculi
subito rotis una disparuit, quo vir Dei præcipitatus
interiret submergio. Verum custodivit Dominus dili-
gentem se, et humili suo factus est in salutem. Sola
siquidem evectus rota transit illæsus ne tenuiter qui-

dem humectatus. Sanctos quippe irrationalia etiam
verentur elementa.

Mille præterea illum nocendi artibus hostis ver-
sus attentavit. Sed contrivit Dominus brachium
peccatoris et maligni, semperque gloriosioribus victo-
riis militem fecit suum gloriosorem. Quem inter ten-
tamina quoque cœlestibus nonnunquam visionibus re-
creavit. Nam fervor devotionis multum oleo ignescit
divinæ consolationis. Neque existit efficacius adver-
sum tentationes occursusve malos patrocinium quam
Spiritu sancti sedula invocatio. Hæc unicus salutis
portus, hæc singulare serenum, hæc dulcedo mira-
bilis est. Quæ cordi dum instillet vivum saporem,
interdum gustu etiam mellifluo viget in ore, adeo ut
qui hoc meruerit, se refectum subito gaudeat, et
vero perfante austro gratæ florem novitatis in-
duat.

CAPUT II.

Referebat mihi gratia ædificationis memorabile
quidam frater familiaris. Quodam diluculo sanctum
instantissime Spiritum invocarat, cum oratione et
lacrymis defessus obdormivit. Spiritu vero grandi
et forti tanquam tonitruo ingruente evigilavit. Ja-
cebat apertis quidem oculis, sed se movere penitus
nequibat. Post Spiritum autem facta est commotio
ita ut lectulum moveri, et se velut arboris agitari
solum sentiret. Post commotionem ignis circumfusus
est.

Recordabatur interim ille, quod erga prophetam
sanctum in spelunca montis Oreb simile quid actum;

ait. Post ignem ergo sibilus auræ tenuis audiebatur et ibi Dominus. Columba siquidem omni floridior candore emicuit, quæ supervolitans, atque indices affectionis dulcissimas emittens voculas in os illapa est fratris, et usque ad cor penetrens aliquanta supersedit mora. Alis deinde concussis egressa est. O quanta tunc dulcedine, o quanta tunc suavitate cor illud affectum est, dum corpus quoque ipsam lenissimo sudore quasi oleo irroratum maduerit. Habebat plane idem fratres Spiritus sancti indesinentem memoriam, mirò more totis eum medullis invocans, amplectens, desiderans. Unde et frequenti dignabatur ab illo visitatione.

Sed quia charissimus quidam precibus instat, ut scribam aliquid de gratia et consolatione ejusdem Spiritus sancti, ea, quæ vel a prædicto fratre, vel ab aliis memoranda didici, opportunius in eo atexam opusculo, si vitam, si facultatem Pater luninum dederit, a quo omne datum optimum, et omne perfectum donum descendit.

CAPUT III.

Igitur dum aliquando Tiebaldus corde confracto commissa sua lugeret, atque illo Axæ veteri exemplo irriguum superius, et irriguum suspiraret inferius, vox ad eum est delapsa hujusmodi: *Ne ferveris, remissa sunt tibi peccata tua (Matth. ix)*. Digna utique consolatio fidelis animæ, quæ in terra peregrinationis et miseræ jam acceperit oraculum salvationis suæ.

Eodem fere sub tempore nocturno ei visu asistere sancti Ermenegori atque Fortunati martyres, quorum nominis ad titulum oratorium cellulæ erat ipsius dedicatum, cœlesti mirabiles venustate, igneis vultibus, stellantibus oculis, amictu purpureo, et illius devotæ sedulitati erga Dei cultum ac sui memoriam dixere gratias. Equidem felices ejus oculi, qui adhuc in terris positus cœlestia mereatur conspici.

Quidam illius minister, Odo nomine, gravi febrim angebatur ac sibi molestia. Qui orationum ejus, dum crebro peteret suffragia, ille primo refugere, peccatorem se dicere, nec esse, qui voluntati queat Dei resistere, cujus arbitrio infirmitates serviant. Sed enim, cum fidelem ministrum jam supremum trahere spiritam videret, illius dolens discessu, ad ecclesiam uti deferatur, præcipit, ipse sacra celebraturus missarum accedit. Communicavit corpore et sanguine sacrosancto ægrotus, fugataque protinus infirmitas et reformata sanitas est. Qui ergo aliorum vix delatus fuisset manibus, merito Tiebaldi sulis sanus rediit pedibus, impleto, quod Veritas credentibus repromisit: *Amen dico vobis, quia quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis (Joan. xiv)*.

Lucerna ergo super candelabrum posita radios late suos sparserat, dum multis ad virum Dei undique confluentibus, patrem quoque ac matrem illius cum multa nobilitate opinio traxit. Gaudebant oppido se parentes invenisse, quem perdidisse dolebant, maxime cum filii cernerent tam gloriosam

conversationem. Dubitavit pene tunc pia mater, quid mallet, suosne, patriam vel opes repetere, an Tiebaldo uni inhærere? Sed vicit amor filii, imo charitas Christi. Renuntiavit sæculo cum suis omnibus, secuta est Christum. Ambitiosos exuta ornatus eremiticas ambit stolas, vestem pullam, pauperem cultum. Quæ ergo prius magnarum existisset donorum latique domina cespitis, unius cum Tiebaldo casulæ modo angustias incolit, cujus exemplis jejunia, vigiliis, orationes frequentat. Cui piissimus tam sedulo filius inservivit, ut nullo unquam frigore, nulla incommoditate illius defuerit obsequiæ, recollens scriptum: *Fili, honora patrem et matrem, ut sis longævus super terram (Exod. xx)*. Plus etenim Deo quam naturæ justus se accommodat.

Præterea si qui supervenissent hospites, quasi alter sive Abraham, sive Lot sanctus occurrebat, gaudens, salutabat complexabatur, deosculabatur. Inducebat hospitio, lavabat pedes, coquebat oluscula, mensam ponebat, frangebatur panem, poculum ipse porrigebat; spectares hominem disciplina exactum spirituali. Moribus, sermone, habitu erat conspicabilis; modesta facies, floridi nitebant oculi, per quos tanquam per duo specula interior radiaret gratia, et ad instar Job sancti lux vultus ejus non cadebat in terram.

CAPUT IV.

Biennio ante obitum suum omni tentatione, vitiorumque immunis assultu fuit, sed morborum obsitus tantis vulneribus, tantoque pressus incommodo, ut ne gressum quidem figere, non in latus se aliud declinare, non nianum ad os ducere quisset. Summus enim artifex igne tribulationis, et lima infirmitatis gemmam disponebat expolire, quam mox ereptam de terra diademati suo insereret, purgabaturque septuplum, quem in tabernaculo habitare suo dignum judicasset. Emarcuit ergo eremi lactens ille flos. Aura infirmitatis adustus est vernans ille flos eremi. Decumbebat Tiebaldus cœlo semper intentus, nec de priori quidquam rigore minui passus animum non deflectebat ab oratione. Etenim plus in sanctis animæ firmitas quam corporis infirmitas valet. Quo tabescit caro, eo animus invalescit. *Nam virtus in infirmitate perficitur (II Cor. xii)*.

Anno igitur duodecimo, ex quo patriam reliquerat (tres enim peregre annos fecit, novem vixit solitarius) ad extrema venit. Tunc accessit bonæ frugis viro Petro abbate familiarissimo sibi, a quo eodem anno monachicum suscepisset habitum, matrem suam, ac filios spirituales, quos parturierat et educaverat Christo, pauperemque supellectilem illi, nec non suæ curam cellulæ commendavit, sui dissolutionem imminere prædicens fratribus.

Post hæc morbo invalescente, jacebat agonizans, mortisque longam gustavit amaritudinem. Nam sic purgabatur, qui mox erat ad Deum assumendus, ad quem excipiendum quoniam divina occurrisset clementia, testis fuit terræ motus, qui tertio die ante ipsius transitum cellulam quinquies concusse-

rat, quem aliqui præ foribus; omnes sensere con-
sistentes intrinsecus. Cui discessuro multi utriusque
sexus valedicere convenerant, gemitusque dabant
et lacrymas.

Sed videns unus fratrum diutina virum Dei
agonia fatigari, tactus divino instinctu, egredi
cunctos hortatur. Dum paululum ergo respirasset
ille, miro petiit cum affectu Dominici corporis
et sanguinis viaticum, accepit, gratias egit. Deinde
sublatis in cœlum manibus et oculis, dum sapius
iterasset: *Domine, Domine, miserere populo tuo*
(*Esth.* xiii), dilecto jam pulsante, surrexit aperire
ei, atque muniis fatigatum divinis feliciter reddidit
spiritum. Manibus ergo angelicis in via deductus
est mirabili. Et quia hic esurierat et sitierat justitiam,
cum veste nuptiali intromissus ad cœnam agni epu-
tatur in mensa beatæ ac perpetuæ satiei

Ut patuisset omnibus, quam purus, quam inno-
eens vixerat Tiebaldus, quamdam futuræ gloriæ
resurrectionis ac demutatæ naturam carnis præ-
tulit. Micabat itaque liliis candidius, aromatum
redolebat areolis suavius. Quem exsequiis hono-
raturum solemnibus multisque commendatum lacrynis
honesto condidere fideles sarcophago, quoad
in restitutionis die refloreat ad incorruptionem
æternitque accipiat candoris stolam duplicem. Trans-
iit ii Kal. Julias, indictione vi, imperante Hein-
rico Heinrici filio Augusti secundi, cujus præconia
meritorum, crebra quæ per illum nunc usque fiunt,
loquuntur miracula, populorumque frequentis ejus
memoria celebris est.

Denique sacri cineres illius a sorore postmodum
in Gallias translati sunt, plurimamque pluribus nu-
ruere in locis venerationem.

REINERI MONACHI

DE CONFLICTU DUORUM DUCUM ET ANIMARUM

MIRABILI REVELATIONE

Ac de milite captivo per salutarem hostiam liberato

LIBELLI DUO.

D. Bern. PEZIUS ubi supra, col. 109, ex eodem ms.)

EPIGRAMMA SEQUENTIS OPUSCULI.

Quæ scribimus, o amice, ducis grata plurimum,
Sensu licet atque dictis valeant quam minimum.
Sed qui corde liquens alto verbis stillas aureis,
Nostris quid te tam sedulo acclinas testaceis?
Te sapphiri, te smaragdi collustrant scientiæ,
Tantum nostræ quidnam placet glareæ miseræ?
Affectu certe traheris. Squalemus ingenio,
Nec scribere piget tamen, quia vertis serio.
Ergo sume, quod ad legem texui versificam,
Nec dubita. Cluniaci hanc abbas asseruit
Monachica sanctitate Majolus qui claruit,
Inter duos gesta duces rem sane mirificam.
Quippe bella duces ipsi cum versarent gravia,
Hic eorum forte Pater subiit confinia,
Dumque lustrans abbatias studeret negotiis,
Est abductus a militum captivus custodiis,
Ac tum certis complurium didicit relatiis,
Defunctorum quæ retulit vias ex spiritibus.

C Hæc uno tibi primitus libello disscrui.
Post aliud æque dignum altero subtextui
De captivo scilicet ab hostibus milite
Sacram Christi per hostiam servato insolite.
Quibus tanquam charitatis tu fave pignoribus
Mutique ut amoris pergratis obsidibus.
Nam quorum hæc dierum sudavi curriculo,
Nec non verus quater centum indidi opusculo.
Quin etiam bis tricenos, bisque denos addidi:
Sed hos quia maturabas, minus cultos edidi,
Exscribensque communiter tuo quæque libitu
Admisi poetico synalæphas passim ritu.
At scribendi si cessisses otium morosius,
Carmen plane pervenisset nostrum castigatius.
Qualecunque tamen illud, dignanter accipias.
D Solus habe, solus lege, celesque ineptias.
Et virtutum qui rutilas gemmis multiplicibus,
Unius vel carbunculi, ad nos jace radium.